

WYMAGANIA EDUKACYJNE - KLASA PIERWSZA: ANTYK – BAROK

Wymagania edukacyjne są zintegrowane z programem nauczania *Przeszłość i dziś*. Wymagania dostosowano do sześciostopniowej skali ocen.

Treści programowe	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń potrafi:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
ANTYK					
ANTYK - CZYLI KORZENIE NASZEJ KULTURY	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze osiągnięcia kultury greckiej i rzymskiej • krótko przedstawia starożytność jako epokę stanowiącą fundament kultury europejskiej • rozróżnia gatunki epickie, liryczne i dramatyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie podstawy periodyzacji literatury (podporządkowuje wybrane utwory do okresów literackich) • rozróżnia gatunki epickie, liryczne i dramatyczne (odwołując się do utworów) • wskazuje greckie korzenie współczesnie funkcjonującego słownictwa 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia jak rozwijała się literatura starożytnej Grecji i Rzymu (mityczne początki, periodyzacja) • wyjaśnia czym był okres klasyczny kultury greckiej i złoty okres kultury rzymskiej • wyjaśnia antyczną etymologię pojęć: literatura, poezja, epos, dramat, liryka 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i charakteryzuje ważniejsze gatunki liryczne powstałe w starożytności (np. hymn, tren, elegia, oda) • dostrzega antyczne korzenie rodzajów literackich: epiki, liryki i dramatu • przedstawia najważniejsze osiągnięcia kultury rzymskiej 	podejmuje swobodną dyskusję na temat rozwoju kultury starożytnej Grecji i Rzymu

MIŁOŚNICY MĄDROŚCI I MÓWCY	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia czym jest filozofia (przedstawia jej definicję) • wyjaśnia, kim byli: Tales z Miletu, Pitagoras, Heraklit, Sokrates, Platon, Arystoteles, Diogenes, Zenon z Kition, Epikur, Seneka, Marek Aureliusz (krótko charakteryzuje najważniejsze założenia ich filozofii) • wymienia najważniejszych filozofów starożytnej Grecji: Sokratesa, Platona i Arystoteles • podaje najważniejsze założenia filozofii: sofistów, stoików, epikurejczyków, cyników, sceptyków 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje główne szkoły filozoficzne starożytnej Grecji i Rzymu • zna podstawowe założenia filozofii: Sokratesa, Platona i Arystoteles • umie wyjaśnić pojęcia: idealizm, materializm, cynizm, sceptycyzm, relatywizm • rozumie pojęcie: cnota w odniesieniu do filozofii Sokratesa • rozumie pojęcie retoryki • potrafi wymienić podstawowe zasady sztuki retorycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstów filozoficznych • dokonuje interpretacji przeczytanych tekstów • ze zrozumieniem stosuje pojęcia z dziedziny filozofii • wskazuje zbieżne i przeciwstawne poglądy różnych szkół filozoficznych starożytnej Grecji 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje samodzielne krytyczne refleksje na temat przeczytanych tekstów filozoficznych • przytacza i wyjaśnia wybrane sentencje starożytnych filozofów • objaśnia zasady sztuki retorycznej • wymienia starożytnych mistrzów sztuki retorycznej (Demostenes, Cycero, Aleksander Macedoński) 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta teksty filozoficzne inne niż omawiane na lekcji • swobodnie wypowiada się na temat różnych szkół filozoficznych antyku
OPOWIEŚCI O BOGACH I BOHATERACH - „ILIADA” HOMERA	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się znajomością fragmentów „Iliady” • określa tematykę i problematykę „Iliady” • charakteryzuje 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego eposu Homera • wskazuje najważniejsze motywy i toposy 	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza mity greckie związane z „Iliadą”, interpretuje je, wskazując archetypy i toposy • charakteryzuje najważniejszych 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje związek starożytnej eschatologii z motywami decyzji i czynów bohaterów • charakteryzuje epos starożytny jako 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: heksametr, stopa metryczna, aoida • dostrzega żywotność motywów homeryckich w kulturze europejskiej,

	Achillesa, Hektora	<p>obecne w „Iliadzie”</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze cechy starożytnego eposu krótko wyjaśnia pojęcia i terminy: heros, epos, inwokacja, patos, heksametr wskazuje słownictwo i środki stylistyczne charakterystyczne dla stylu podniosłego (porównania homeryckie i epitety stałe) charakteryzuje narratora eposu, wiążąc go z postaciami starożytnych wojowników charakteryzuje starogrecki ideał rycerza-herosa 	<p>bohaterów wojny trojańskiej, rozpoznając w nich ideał starogreckiego wojownika</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje właściwości stylu Homerowego, dokonując analizy stylistycznej wskazanego fragmentu 	<p>gatunek literacki</p> <ul style="list-style-type: none"> w pogłębiony sposób charakteryzuje styl Homerowy wie, kim był Homer, przywołuje legendy związane z jego postacią na podstawie ilustracji zamieszczonych w podręczniku wskazuje związki sztuki starogreckiej z eposem Homera wyjaśnia, dlaczego eposy Homera uważa się za początki literatury 	określa ich funkcje w dziełach późniejszych epok
MITOLOGIA	<ul style="list-style-type: none"> zna treść mitów omawianych na lekcji streszcza wybrane mity zna imiona wybranych bohaterów i najważniejszych bogów greckich 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rodzaje mitów: kosmogoniczne, teogoniczne, antropogeniczne oraz genealogiczne i podaje konkretne przykłady każdego z nich 	<ul style="list-style-type: none"> używa ze zrozumieniem pojęć sacrum i profanum, antropomorfizm, politeizm posługuje się ze zrozumieniem pojęciami symbol, archetyp, topos 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę mitów w kulturze interpretuje poznane mity, analizując ich warstwę symboliczną przedstawia funkcjonowanie motywów mitycznych w 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje mity zna całą Mitologię Parandowskiego na podstawie przykładów związanych z mitologią grecką dowodzi, że tradycja

	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie mit • wymienia podstawowe rodzaje mitów 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wybranych bogów, bohaterów i herosów greckich • wyjaśnia znaczenie mitów dla starożytnych Greków • wyjaśnia pojęcia: archetyp, sacrum, profanum • wyjaśnia na czym polegają funkcje mitów: kulturotwórcza, poznawcza, światopoglądowa • na podstawie poznanych mitów wskazuje motywy, toposy i archetypy 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje wybrane mity, wskazując ich symboliczne sensy • wyjaśnia ponadczasowe i archetypiczne znaczenie 	<p>kulturze europejskiej (na wybranych przykładach)</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisze pracę lub przygotowuje wypowiedź na temat obecności mitów w kulturze 	<p>śródziemnomorska jest ważnym źródłem kultury europejskiej</p>
TEATR ANTYCZNY	<ul style="list-style-type: none"> • wie, gdzie i kiedy narodził się teatr antyczny • umie wymienić najważniejszych tragików • umie wymienić tytuły przynajmniej dwóch sztuk antycznych • wymienia elementy budowy teatru greckiego 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia antyczne gatunki dramatyczne: tragedię, komedię • opisuje podstawowe elementy budowy teatru greckiego – orchesterę, proscenium, skene, parodos • opisuje wygląd aktorów w teatrze greckim 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia historię narodzin teatru • swobodnie posługuje się pojęciami i wyrażeniami: dytyramb, koryfeusz, • chór, koturny, maska, deus ex machina, amfiteatr 	<ul style="list-style-type: none"> • określa rolę trzech tragików – Ajschylosa, Eurypidesa i Sofoklesa – w rozwoju dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ tragików greckich: Ajschylosa, Eurypidesa i Sofoklesa na rozwój teatru

TRAGEDIA GRECKA	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie tragedia • wymienia najważniejsze cechy tragedii greckiej: trzech jedności, mimesis, decorum, tragizm • wymienia kolejne części tragedii: prologos, parodos, epeisodion, stasimon, exodos • zna pojęcia: ekspozycja, perypetia, punkt kulminacyjny, katastrofa 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia najważniejsze cechy tragedii greckiej: trzech jedności, mimesis, decorum • omawia kolejne części tragedii: prologos, parodos, epeisodion, stasimon, exodos • rozumie pojęcia: ekspozycja, perypetia, punkt kulminacyjny, katastrofa i umie je wskazać w omawianej tragedii 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie istotę tragizmu w omawianych utworach • zna pojęcia: wina tragiczna, ironia tragiczna, konflikt tragiczny, zbłądzenie tragiczne, fatum i umie je wskazać w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • określa rolę tragedii w kulturze 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia ewolucję tragedii, odwołując się do różnych tekstów kultury
„ANTYGONA” SOFOKLESA	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się znajomością i rozumieniem „Antygony” Sofoklesa • streszcza utwór, przedstawia przebieg ukazanych w nim wydarzeń • charakteryzuje główną bohaterkę dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i ocenia motywy decyzji bohaterów • na podstawie „Antygony” i mitów tebańskich przedstawia antyczną wizję ludzkiego losu (określa rolę przeznaczenia) • wyjaśnia, na czym polega tragiczna sytuacja, w jakiej znaleźli się bohaterowie • przedstawia antyczną 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa i analizuje wartości, których bronią bohaterowie „Antygony” • wyjaśnia terminy: wina tragiczna, hamartia, hybris, tragiczne zbłądzenie, katastrofa, odwołując się do losów bohaterów • wyjaśnia czym był tragizm w dramacie antycznym • charakteryzuje rolę katharsis w 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje zagadnienie fatum w świecie starożytnych Greków, • objaśnia zagadnienie katharsis jako jednej z podstawowych kategorii tragedii greckiej • opisuje budowę tragedii antycznej, używając określeń: epeisodion, stasimon, prologos, parodos, eksodos, epilogos, katastrofa, perypetia 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wieloaspektowość pojęcia: tragizm, odwołując się do różnych tekstów kultury • wyjaśnia czym był tragizm w dramacie antycznym, odwołując się do przeczytanych fragmentów literatury naukowej • wyjaśnia znaczenie terminu: poetyka

		<p>koncepcję tragizmu</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega konflikt tragiczny w „Antygonie” na różnych płaszczyznach (boskie-ludzkie, jednostka-społeczeństwo, uczucie-rozum) • wyjaśnia rolę chóru 	<p>kształtowaniu odbioru dzieła</p> <ul style="list-style-type: none"> • na podstawie „Antygony” przedstawia budowę tragedii antycznej 		<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje religijną rolę teatru w starożytnej Grecji i jego społeczne uwarunkowania (demokracja ateńska)
<p>HORACY I LIRYKA STAROŻYTNA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia postać Horacego • wyjaśnia znaczenie pojęcia mecenas sztuki w nawiązaniu do biografii Horacego • podaje cechy charakterystyczne pieśni (ód) • wykazuje się znajomością wybranych utworów Horacego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie pojęcia horacjanizm • rozpoznaje rodzaj liryki omawianego utworu, jego adresata, sposób kreacji podmiotu lirycznego i sytuacji lirycznej • określa problematykę utworu • dostrzega motywy i toposy: exegi monumentum i non omnis moriar, arkadia, śmierć, przemijanie • wskazuje podstawowe wyznaczniki liryki jako rodzaju literackiego • podaje przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wskazać nawiązania filozoficzne w czytanej odzie • wskazuje zastosowane w utworze środki poetyckie i ich funkcje • wyjaśnia, na czym polega klasycyzm poezji Horacego • poprawnie stosuje w zdaniach przymiotniki: liryczny, klasyczny 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze analizę i interpretację wiersza Horacego • formułuje samodzielne, krytyczne refleksje na temat ponadczasowości poezji Horacego • wyjaśnia Horacjańskie sentencje • wyjaśnia istotę horacjańskiej refleksji nad przemijaniem • interpretuje pojęcie cnoty i złotego środka oraz ich znaczenie dla filozofii zawartej w pieśniach Horacego 	<ul style="list-style-type: none"> • przywołuje szerokie konteksty twórczości Horacego i nawiązania do niej • streszcza poglądy Horacego na sztukę

		<p>gatunków lirycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • syntetycznie przedstawia postacie najważniejszych poetów starożytności (Tyrteusza, Safony, Anakreonta, Symonidesa, Teokryta, Wergiliusza, Owidiusza) 			
ANTYK - PODSUMOWANIE	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza najważniejsze fakty, sady i opinie na temat antyku • rozpoznaje wpływy kultury starożytnej w różnych dziełach sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje najważniejsze konteksty wywodzące się z twórczości antycznej do analizy tekstów kultury późniejszych epok 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje oceny i opinie na temat twórczości antycznej • określa własne stanowisko w kwestii dziedzictwa antyku • omawia znany sobie przykład inspiracji kulturą antyku 	<ul style="list-style-type: none"> • zabiera głos w dyskusji na tematy związane z antykiem i stosuje odpowiednie argumenty • w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań • podaje przykłady wpływu sztuki starożytnej na twórczość kolejnych epok 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się z twórczości antycznej • omawia stosunek poszczególnych okresów w historii kultury do dziedzictwa antyku

BIBLIA

<p>BIBLIA - wiadomości wstępne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • określa pochodzenie słowa Biblia • podaje podstawowe wiadomości na temat Biblii • prezentuje podział ksiąg biblijnych • wyjaśnia znaczenie nazw i pojęć związanych z tradycją judaistyczną (Tora, Arka Przymierza, diaspora) • rozumie pojęcia: testament, ewangelia, werset • wymienia najważniejsze postacie, motywy • zna, rozumie i poprawnie stosuje podstawowe biblizmy 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje podziału ksiąg biblijnych na księgi historyczne, dydaktyczne oraz profetyczne i podaje ich przykłady • wymienia przekłady Biblii • określa, w jakich językach została zapisana Biblia • omawia historię powstawania Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przekłady Biblii • wyjaśnia znaczenie pojęć: kanon biblijny, alegoria, symbol • zna gatunki biblijne • podaje sentencje i przysłowia oraz znane cytaty wywodzące się z Biblii • objaśnia kulturowy kontekst motywów biblijnych 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia funkcje Biblii – sakralną, poznawczą i estetyczną • wyjaśnia kulturotwórczą rolę Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy świętych ksiąg innych religii • poszukuje własnej odpowiedzi na pytanie, dlaczego twórcy różnych epok sięgają do postaci i motywów biblijnych
<p>POEMAT O STWORZENIU ŚWIATA I CZŁOWIEKA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • relacjonuje powstanie świata i człowieka według Biblii • wyjaśnia znaczenie nazwy Księgi Genesis • streszcza biblijny opis stworzenia świata 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie frazeologizmu zakazany owoc • definiuje pojęcie <i>genesis</i> • wskazuje cechy poematu • odczytuje biblijny opis stworzenia świata jako hymn na 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje literackie formy gatunkowe, w jakich przedstawione są poznane opowieści z Księgi Genesis • porównuje sposoby ukazania tych samych motywów biblijnych w różnych dziełach sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje opowieść o zerwaniu owocu z drzewa zakazanego (o grzechu pierworodnym) • omawia wskazane teksty kultury nawiązujące do poematu 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje wypowiedź na temat wolnej woli w kontekście opowieści o grzechu pierworodnym • wyjaśnia, dlaczego biblijny opis stworzenia świata trzeba czytać jak poemat, a nie jak

		<p>część Wszechmogącego</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje obraz Boga, człowieka i świata w świetle Księgi Rodzaju • wskazuje i objaśnia najważniejsze elementy symboliczne oraz toposy zawarte w czytanych fragmentach Biblii • porównuje biblijny opis stworzenia świata z kosmogonią mitologiczną 		<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega obecność tych samych toposów w mitologii greckiej i Biblii (np. Potop, raj-Arkadia) 	<p>kronikę czy opis naukowy</p>
<p>BÓG I CZŁOWIEK W BIBLI:</p> <p>KSIĘGA HIOBA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się znajomością i rozumieniem omawianych fragmentów: Księgi Hioba, Koheleta, Księgi Psalmów • opowiada, streszcza, komentuje poznane fragmenty Biblii, • rozpoznaje ich problematykę i tematykę 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje sensy dosłowne i symboliczne omawianych treści • wyjaśnia znaczenie nazw poznawanych ksiąg biblijnych (np. Księga Koheleta) oraz podaje podstawowe informacje na ich temat (np. autorstwo, czas powstania) • omawia relacje między Hiobem a Bogiem na podstawie 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje Hioba i jego działania, posługując się terminami: dylemat Hioba, archetyp • omawia różne reakcje bohaterów Księgi na cierpienie • odczytuje sens opowieści o cierpieniu Hioba (wskazuje różne płaszczyzny interpretacyjne) 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje dyskusję na temat sensu cierpienia i zgody Boga na istnienie zła (teodycei) • omawia wskazane teksty kultury nawiązujące do historii Hioba • przedstawia Hioba jako postać symboliczną • porównuje przedstawione w różnych utworach obrazy bohaterów, 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia problem cierpienia we współczesnym świecie • odczytuje sens opowieści o cierpieniu Hioba, wskazując różne płaszczyzny interpretacyjne • przedstawia Hioba jako postać symboliczną i omawia archetyp cierpienia

		fragmentu Biblii		których dotknęło cierpienie (np. Hiob, Prometeusz, Antygona)	
KSIĘGA KOHELETA	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza problematykę Księgi 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia na czym polega pesymizm Koheleta 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje motto księgi: „Marność nad marnościami” 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia stosunek człowieka do Boga wyrażony w Księdze Koheleta • interpretuje czytane fragmenty Księgi Koheleta, określa funkcję opisu natury 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega i potrafi objaśnić uniwersalne przesłanie tekstu
KSIĘGA PSALMÓW	<ul style="list-style-type: none"> • przyporządkowuje psalmy do liryki • określa rodzaj liryki oraz nadawcę i adresata psalmów • wyjaśnia znaczenie pojęć psalm i psalterz • określa obraz Boga przedstawiony w Psalmach 	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje psalmy według poznanych kryteriów • podaje przykłady paralelizmów • omawia obraz Boga, wskazując tworzące go środki językowe (np. epitety, porównania, symbole) 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat związku psalmów z muzyką • wskazuje środki stylistyczne zastosowane w psalmach i omawia ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje, jak w języku psalmów wyrażają się relacje między podmiotem mówiącym (człowiekiem) i adresatem (Bogiem) 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje tłumaczenia psalmów (z Biblii Tysiąclecia, Jana Kochanowskiego i Czesława Miłosza)
APOKALIPSA	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza Księgę Apokalipsy na podstawie przeczytanych fragmentów 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje podstawowe informacje na temat Apokalipsy św. Jana • wymienia najważniejsze 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje główne cechy stylu Apokalipsy • interpretuje symbole i alegorie znajdujące 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat sposobów obrazowania i wywoływania nastroju grozy w 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze analizę porównawczą Apokalipsy i dowolnego dzieła prezentującego

	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie słów: apokalipsa, prorok 	<p>symbole Apokalipsy i podaje ich znaczenia (np. Baranek, siedem pieczęci, czterej jeźdźcy, Bestia, Babilon)</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje jeźdźców Apokalipsy i charakteryzuje ich na podstawie ryciny Albrechta Dürera Czterech jeźdźców Apokalipsy 	<p>się w omawianym fragmencie</p> <ul style="list-style-type: none"> • syntetycznie przedstawia obraz Boga wyłaniający się z ksiąg prorockich • wyjaśnia, dlaczego dla chrześcijan Apokalipsa to księga nadziei 	<p>Apokalipsie</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje biblijną Apokalipsę z innymi przedstawieniami końca świata • wyjaśnia na czym polega uniwersalna wartość biblijnych ksiąg prorockich 	<p>koniec świata (literackiego, malarskiego bądź filmowego)</p>
<p>STYL BIBLIJNY I INNE STYLE WYPOWIEDZI</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia style funkcjonalne obecne w języku polskim i rozpoznaje je w praktyce wymienia najczęstsze rodzaje stylizacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy stylów funkcjonalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje stylizację językową • wskazuje wyróżniki stylu biblijnego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rocznice pomiędzy stylem funkcjonalnym a artystycznym • podaje cechy dobrego stylu 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy teksty napisane różnymi stylami funkcjonalnymi
<p>FRAZEOLOGIZMY</p>	<p>wyjaśnia czym jest frazeologizm</p> <p>rozpoznaje frazeologizmy w tekście, objaśnia ich znaczenia</p> <p>korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego i słownika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • na przykładach wybranych frazeologizmów odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego • dostrzega błędy frazeologiczne i poprawia je • wyjaśnia czym jest 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje większy zasób frazeologizmów (niż na poziom podstawowy) i wskazuje ich źródła • wyjaśnia na czym polega błąd frazeologiczny (na przykładach) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje różne typy błędów frazeologicznych • określa funkcję innowacji frazeologicznej w tekście • podaje i objaśnia większy zasób mitologizmów i 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę z zakresu frazeologii w interpretacji tekstów kultury • wyjaśnia czym są tzw. „skrzydlate słowa”, podaje przykłady, wyjaśnia pochodzenie tego terminu

	frazeologicznego	<p>sentencja, aforyzm, przysłowie</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze źródła frazeologizmów (mity greckie, Biblia, literatura) podaje i wyjaśnia znane frazeologizmy wywodzące się z mitologii i Biblii, stosuje je w tekstach 		biblizmów (niż na poziom podstawowy)	
BIBLIA- PODSUMOWANIE	<ul style="list-style-type: none"> przycza najważniejsze fakty, sady i opinie na temat Biblii rozpoznaje inspiracje biblijne w sztuce opisuje styl biblijny 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje najważniejsze konteksty wywodzące się z Biblii wymienia motywy w kulturze współczesnej, wywodzące się z Biblii omawia wybrany przykład tekstu kultury inspirowanego Biblią opisuje styl biblijny, wskazując charakterystyczne jego cechy i typowe środki stylistyczne 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje własne sady na temat Biblii na podstawie przeczytanych tekstów krytycznych rozważa zagadnienia poruszane w przeczytanych fragmentach Biblii w sposób pogłębiony omawia przykład dzieła zainspirowanego Biblią rozpoznaje paralelizmy składniowe, symboliczność języka, przestawny szyk zdania 	<ul style="list-style-type: none"> podjmuje dyskusję o miejscu Biblii w przeszłości i we współczesnym świecie zabiera głos w dyskusji na tematy związane z Biblią i stosuje odpowiednie argumenty w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań pisze analizę porównawczą tekstów kultury inspirowanych Biblią omawia obrazy i symbole, odczytuje 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat wpływu Biblii na dzieje świata wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się z Biblii odczytuje sentencje i aforyzmy, interpretuje ich sensy przedstawia uniwersalny sens wątków biblijnych wykorzystywanych w poezji współczesnej

				ich symboliczny sens • dokonuje analizy i interpretacji dzieła malarskiego przedstawiającego motyw biblijny	
--	--	--	--	--	--

ŚREDNIOWIECZE					
WPROWADZENIE DO EPOKI	<ul style="list-style-type: none"> • podaje etymologię nazwy epoki • wymienia najważniejsze wydarzenia związane z początkiem i końcem średniowiecza • wyjaśnia znaczenie słów teocentryzm • określa fazy średniowiecza • umie wyjaśnić określenie epoki: "epoka krzyża i miecza" • wymienia najważniejsze cechy kultury średniowiecza: uniwersalizm, pareneza, anonimowość 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia najważniejsze wydarzenia związane z początkiem i końcem średniowiecza • omawia cechy kultury średniowiecznej • charakteryzuje średniowieczny system szkolny • omawia rolę kościoła w średniowieczu • wyjaśnia pojęcie kultury rycerskiej • wymienia gatunki średniowiecznej literatury: eposy rycerskie, kroniki, żywoty świętych, moralitety 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia specyfikę polskiego średniowiecza na tle średniowiecza europejskiego • charakteryzuje kulturę rycerską w średniowieczu • omawia gatunki literatury, podając ich cechy i przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem teksty na temat średniowiecza i formułuje krytyczne opinie • przedstawia średniowieczny system nauczania, wymienia najważniejsze uniwersytety 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje dłuższą wypowiedź lub pisze pracę na temat średniowiecza • wskazuje elementy hierarchicznego ładu w różnych sferach kultury średniowiecza (ustrój feudalny, filozofia, sztuka, nauka)

FILOZOFIA	<ul style="list-style-type: none"> • umie wymienić trzech filozofów epoki: św. Augustyna, Tomasza i Franciszka • wyjaśnia znaczenie pojęcia asceza 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe założenia filozofii średniowiecznej • tłumaczy, co oznaczają pojęcia: dualizm, iluminacja, hierarchia bytów, afirmacja • przedstawia rolę Kościoła i teocentryczny charakter kultury średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstów filozoficznych • wskazuje najważniejsze punkty przeczytanych tekstów • umie wskazać inspiracje filozoficzne w omawianych tekstach kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje dłuższą wypowiedź lub pisze pracę na temat aktualności bądź anachroniczności średniowiecznych filozofii • wyjaśnia, czym była scholastyka 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta i omawia inne niż na lekcji fragmenty tekstów filozoficznych • odnajduje w kulturze nawiązania do średniowiecznych filozofów • potrafi zebrać potrzebne informacje, wyselekcjonować je i przetworzyć na użytek samodzielnie przygotowanego referatu
SZTUKA ŚREDNIOWIECZA	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje najważniejsze zabytki polskiego i europejskiego średniowiecza • odróżnia styl romański od gotyckiego • opisuje budowę katedry romańskiej i gotyckiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe cechy stylu romańskiego i gotyckiego • podaje przykłady zabytków polskiego i europejskiego średniowiecza • właściwie posługuje się terminami: płaskorzeźba, fresk, pieta, ikona, nawa, ołtarz, prezbiterium, apsyda, katedra, przypora, rozeta, witraż, portal • opisuje i interpretuje 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i ilustruje przykładami parenetyczny i anonimowy charakter sztuki średniowiecznej • omawia alegorię i podaje jej przykłady • czyta i analizuje teksty krytyczne na temat sztuki średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje średniowieczne dzieło sztuki według następujących kryteriów: symbolika, kolorystyka, kolejność ukazywania postaci, sposób przedstawienia sylwetki ludzkiej, kontekst filozoficzny i historyczny dzieła, kompozycja • wymienia przykładowe doniosłe 	<ul style="list-style-type: none"> • opracowuje „plan” wycieczki „Śladami zabytków średniowiecznych po Krakowie”

		<p>wybrane dzieła (np. katedrę, obraz, rzeźbę) jako tekst kultury</p> <ul style="list-style-type: none"> • w dziełach sztuki średniowiecznej wskazuje elementy symboliczne (np. hierarchia wielkości postaci, centralna pozycja, kolory, symbolika liczb) 		<p>zabytki sztuki średniowiecznej (polskiej i europejskiej)</p>	
<p>„BOGURODZICA”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem „Bogurodzicę” • posługując się przypisami przekłada tekst utworu na język współczesny • omawia funkcję „Bogurodzicy” w średniowiecznej Polsce • wyjaśnia termin archaizm 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje podmiot liryczny oraz adresatów utworu • wskazuje archaizmy leksykalne i fleksyjne w „Bogurodzicy” • wyjaśnia znaczenie pojęcia deesis • wiąże religijny charakter pieśni z teocentryzmem epoki • odnajduje elementy średniowiecznej wizji świata (np. odzwierciedlenie hierarchicznego porządku, idea pośrednictwa) 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat kompozycji utworu • dostrzega elementy symboliczne • charakteryzuje obraz Maryi w utworze, posługując się pojęciem <i>Mater Regina</i> • wyjaśnia znaczenie pojęcia deesis • omawia formę wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje Bogurodzicę do innych tekstów kultury średniowiecza • umie omówić cechy romanizmu w „Bogurodzicy” • czyta i analizuje teksty teoretyczno-literackie na temat utworu • rozróżnia i analizuje archaizmy leksykalne, fonetyczne, słotwórcze, fleksyjne, znaczeniowe, składniowe • określa funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia motyw Maryjny w kulturze-przywołuje samodzielnie wybrane przykłady • dostrzega związek wyobrażeń Matki Bożej w pieśniach ze sztuką romańską („Bogurodzica”) i gotycką („Żale Matki Boskiej pod krzyżem”)

				apostrof	
„LAMENT ŚWIĘTOKRZYSKI”	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem „Lament świętokrzyski” • wskazuje przykłady archaizmów w utworze • określa kontekst kulturowy utworu • opisuje uczucia podmiotu mówiącego 	<ul style="list-style-type: none"> • określa sytuację liryczną, podmiot liryczny i adresatów utworu • wskazuje archaizmy leksykalne i fleksyjne w „Lamencie świętokrzyskim” • charakteryzuje Maryję jako matkę • wskazuje środki stylistyczne i kompozycyjne eksponujące cierpienie Matki Bożej 	<ul style="list-style-type: none"> • używa terminów: monolog, plankt, misterium rozpoznaje w wierszu motyw <i>Stabat mater</i> • omawia środki poetyckie użyte w utworze i określa ich cel • umie wyjaśnić, na czym polega dramatyzm wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje średniowieczne wyobrażenia Maryi, <i>dolorosa, regina, pieta</i>, odwołując się do różnych tekstów kultury • określa funkcję apostrof 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia motyw doloryzmu w kulturze- przywołuje samodzielnie wybrane przykłady • zestawia wyobrażenia Matki Bożej z jej przedstawieniami w malarstwie epoki
„ROZMOWA MISTRZA POLIKARPA ZE ŚMIERCIA”	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem „Rozmowę Mistrza Polikarpa ze Śmiercią” • streszcza utwór • określa tematykę i problematykę utworu • wskazuje przykłady archaizmów w tekście • charakteryzuje śmierć i jej zachowanie 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje obraz śmierci przedstawiony w utworze, posługując się przy tym terminem karykatura, • wskazuje w tekście archaizmy leksykalne i fleksyjne • odnajduje w przeczytanym fragmencie motyw danse macabre • wskazuje w utworze komizm sytuacyjny, 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia mechanizm groteski na przykładzie utworu, wskazując: absurd, zamianę ról, połączenie estetyk • zauważa w utworze elementy zarówno dydaktyczno-moralizatorskie, jak i ludyczne oraz komiczne • wyjaśnia przyczyny popularności motywu 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na podstawie lektury światopogląd ludzi średniowiecza • dostrzega w utworze elementy groteskowe • w omówieniu utworu wykorzystuje konteksty: filozoficzne, społeczne, kulturowe 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje motyw danse macabre przedstawiony w „Rozmowie Mistrza Polikarpa ze Śmiercią” i w innych tekstach kultury • odwołując się do wiedzy o światopoglądzie epok, panującej filozofii, koncepcji człowieka uzasadnia powszechność

		<p>komiczną degradację obrazu śmierci</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzega dydaktyczno-moralizatorskie przesłanie tekstu 	<p>śmierci w średniowieczu</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia w kontekście utworu znaczenie pojęć memento mori i ars moriendi 		<p>motywów eschatologicznych w literaturze i sztuce</p>
<p>„DZIEJE TRISTANA I IZOLDY” (fragment)</p> <p>kontekst: Halina Poświatowska, *** [tutaj leży Izold jasnowłosa...]</p>	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza, opowiada, relacjonuje „Dzieje Tristana i Izoldy” • określa tematykę i problematykę dzieła • sporządza plan wydarzeń • charakteryzuje postacie kochanków, opisuje rodzaj łączącej ich miłości • określa, na czym polega tragizm losów Tristana i Izoldy 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje zasady miłości rycerskiej • charakteryzuje bohaterów, w postaciach bohaterów odnajduje wzorce osobowe i ideały epoki średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia funkcję fantastyki w tekście • porównuje bohaterów: Tristana, króla Marka, Izoldę ze średniowiecznymi modelami: rycerza, władcy, damy • wskazuje cechy utworu składające się na konwencję romansu rycerskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje dłuższą wypowiedź lub pisze pracę na temat motywu miłości w utworze. • dostrzega archetypiczność Tristana i Izoldy • w pogłębiony sposób interpretuje źródła konfliktu moralnego, jaki przeżywają bohaterowie (między etyką rycerską i honorem- a uczuciem, siłą namiętności) 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady dzieł (także współczesnych) opartych na historii podobnej do romansu Tristana i Izoldy
<p>W KRĘGU IDEALÓW: RYCERZE I WŁADCY</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się znajomością i rozumieniem fragmentów „Pieśni o Rolandzie” • opisuje wzorzec 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności śmierci Rolanda • wskazuje symboliczny charakter śmierci 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje średniowieczną kulturę rycerską, przedstawiając jej wartości, ceremoniał, obyczaje 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje wypowiedź na temat obrazów średniowiecznych władców • wskazuje i 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje wypowiedź na temat obrazu władcy w kulturze

	<p>władcy</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje Rolanda jako ideał cnót rycerskich • charakteryzuje idealnego władcę średniowiecznego na przykładzie 	<p>bohatera</p> <ul style="list-style-type: none"> • w opisie władców wskazuje elementy hiperbolizacji, idealizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia kulturę rycerską jako przejaw uniwersalizmu średniowiecznej Europy • wypowiada się na temat stosunków społecznych i obyczajowości w średniowiecznej Polsce 	<p>interpretuje treści symboliczne i alegoryczne utworów</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje wzorzec osobowy rycerza z ideałem starogreckiego herosa • porównuje sposób ukazania ideałów rycerskich w literaturze i malarstwie średniowiecza 	
<p>ŚREDNIOWIECZE- podsumowanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat średniowiecza • rozpoznaje inspiracje sztuką średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje najważniejsze konteksty wywodzące się ze średniowiecza • wymienia elementy kultury średniowiecza obecne w dzisiejszym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • rozważa zagadnienia poruszane w przeczytanych tekstach średniowiecznych i formułuje własne sądy na ich temat oraz wnioski • omawia wpływy kultury średniowiecznej w różnych dziełach sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • zabiera głos w dyskusji na tematy związane ze światopoglądem oraz twórczością średniowiecza i stosuje odpowiednie argumenty • w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań • analizuje wybrany przykład inspiracji kulturą średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się ze światopoglądu i z twórczości średniowiecza • formułuje i rozwiązuje problemy badawcze związane z epoką średniowiecza • podaje przykłady wpływów sztuki średniowiecznej na twórczość kolejnych epok • omawia stosunek poszczególnych okresów w historii kultury do dziedzictwa średniowiecza

RENESANS

RENESANS	<ul style="list-style-type: none"> • podaje ramy chronologiczne renesansu w Polsce • wskazuje antyk jako źródło renesansu • wyjaśnia znaczenie i pochodzenie nazwy epoki • tłumaczy, co oznacza pojęcie reformacja i opisuje rolę Marcina Lutra • dostrzega związki pomiędzy odrodzeniem a antykiem • wymienia nazwiska czołowych filozofów i myślicieli epoki odrodzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje przemiany kulturowe epoki • podaje przykłady związków pomiędzy renesansem a antykiem • wyjaśnia znaczenie pojęć humanizm, neoplatonizm, antropocentryzm, człowiek renesansu • objaśnia, na czym polegała reformacja i jakie były jej przyczyny • omawia najważniejsze założenia filozofii • opisuje ogólne tendencje filozoficzne odrodzenia • przedstawia krótko wybitnych twórców włoskiego renesansu 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rolę wydarzeń wyznaczających początek renesansu w kształtowaniu nowej epoki • wyjaśnia znaczenie wyrażenia <i>ad fontes</i> • czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstów filozoficznych • omawia problematykę czytanych tekstów 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje wpływ antyku na narodziny nowej epoki • wyjaśnia, jak się przejawiał renesansowy kult starożytności 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie było podłoże różnicy pomiędzy periodyzacją renesansu w Europie i w Polsce • omawia wpływ teorii heliocentrycznej Mikołaja Kopernika, wynalezienia druku i upadku Konstantynopola na kształtowanie się renesansu • objaśnia wpływ filozofii Platona na myśl renesansową
SZTUKA	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje dzieła sztuki renesansowej • ogólnie wypowiada się na temat najważniejszych 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy charakterystyczne stylu renesansowego i objaśnia je na przykładach 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i ilustruje przykładami najważniejsze tematy sztuki renesansowej • omawia twórczość 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje renesansowe dzieło sztuki • charakteryzuje wpływ antyku na 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje twórczość renesansowych artystów północnych • analizuje i ocenia dzieła renesansowe

	<p>artystów odrodzenia (Leonardo da Vinci, Michał Anioł, Rafael, Sandro Botticelli)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje dzieła polskiego renesansu • zna i wyjaśnia pojęcia: malarstwo rodzajowe, sfumato • rozumie pojęcie: styl klasyczny i umie je wyjaśnić 	<p>najważniejszych artystów odrodzenia</p>	<p>sztukę odrodzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • interpretuje wymowę fresku Michała Anioła „Stworzenie Adama”, zwracając uwagę na relacje między Bogiem a człowiekiem 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje dzieła sztuki renesansowej w kontekście filozofii epoki odrodzenia
<p>CZŁOWIEK RENESANSU: PIEŚNI JANA KOCHANOWSKIEGO (Pieśń IX ks. I, Pieśń V ks. II)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem pieśni Kochanowskiego • określa rodzaj liryki występujący w utworze wskazuje podmiot liryczny i adresata lirycznego utworów • wskazuje elementy światopoglądu renesansowego • definiuje pieśń jako gatunek 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje podmiot liryczny, adresata lirycznego, bohatera lirycznego i temat pieśni • określa gatunek utworu i wskazuje na jego pochodzenie • na podstawie wierszy charakteryzuje światopogląd poety • wyjaśnia znaczenie terminów: horacjanizm, cnota, fortuna, stoicyzm, epikureizm • wskazuje aluzje autobiograficzne, historyczne i literackie w pieśniach Kochanowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje wiersz, wykorzystując konteksty kulturowe, historyczne i autobiograficzne • wyjaśnia, na czym polega renesansowy charakter utworu • rozpoznaje rodzaj wersyfikacji zastosowany w utworze • wypowiada się na temat motywów z poezji Kochanowskiego, np. motyw władzy i władcy, motyw fortuny, motyw poety, 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje dłuższą wypowiedź ustną lub pisemną na temat poezji Jana Kochanowskiego i jej roli w renesansie • charakteryzuje humanizm jako prąd umysłowy odrodzenia • dostrzega w pieśniach nawiązania do filozofii stoickiej i epikurejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia teksty z innych epok, wskazując nawiązania do poezji Kochanowskiego i jego rolę w polskiej literaturze

<p>TRENY: IX, X, XI, XIX</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odnosi treny do biografii Jana Kochanowskiego • czyta ze zrozumieniem wskazane utwory • definiuje tren jako gatunek 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje i interpretuje wskazane treny • przedstawia kryzys światopoglądowy poety na podstawie trenów: IX, X i XI • odczytuje utwory jako wyraz cierpienia ojca i jako poemat filozoficzny 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat kreacji podmiotu lirycznego w trenach • wyjaśnia, na czym polegała innowacyjność trenów Kochanowskiego • dostrzega w „Trenach” obecność motywów biblijnych i mitologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje dłuższą wypowiedź ustną lub pisemną na temat wpływu cierpienia na człowieka • zestawia obraz podmiotu lirycznego „Trenów” z innymi literackimi kreacjami osób oplakujących bliskich 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i omawia cały cykl dziewiętnastu utworów; • wskazuje nawiązania do trenów w różnych tekstach kultury • wyjaśnia termin humanizm chrześcijański
<p>W TEATRZE ŻYCIA CODZIENNEGO: GIOVANNI BOCCACCIO „SOKÓŁ”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się znajomością noweli • rozpoznaje tematykę i problematykę utworu • streszcza wydarzenia w noweli 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa uczucia i przeżycia wewnętrzne bohaterów, określa motywy ich decyzji • ocenia postępowanie bohaterów i uzasadnia swoje sądy 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia tematykę noweli • orientuje się w budowie gatunku • ocenia postępowanie bohaterów • wyjaśnia pojęcie nowela z sokołem 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady poznanych nowel z sokołem • wskazuje motyw będący „sokołem” i objaśnia jego funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jakim sensie w dziele Boccaccia „duch średniowiecza zmagają się z postawą renesansową”
<p>PODSUMOWANIE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza najważniejsze wydarzenia z biografii Jana Kochanowskiego • podaje tytuły omówionych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje wybrane wiersze 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje najważniejsze tematy i motywy w twórczości Kochanowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat światopoglądu Jana Kochanowskiego w kontekście jego biografii i twórczości 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie twórczości Jana Kochanowskiego w rozwoju literatury polskiej

	Kochanowskiego				
RENEANS- posumowanie	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat renesansu • rozpoznaje wpływy kultury renesansowej w różnych dziełach sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje najistotniejsze konteksty wywodzące się z twórczości renesansowej • wymienia osiągnięcia cywilizacyjne renesansu oraz ich wpływ na rozwój człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje wnioski na tematy związane z twórczością renesansową • określa własne stanowisko w kwestii dziedzictwa renesansu • przedstawia wpływ sztuki renesansowej na późniejsze epoki 	<ul style="list-style-type: none"> • uczestniczy w dyskusji na tematy związane z renesansem i stosuje odpowiednie argumenty • w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań • prezentuje dowolny przykład inspiracji kulturą renesansu 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się z twórczości renesansowej • formułuje i rozwiązuje problemy badawcze dotyczące piśmiennictwa renesansowego • omawia i ocenia dowolny przykład inspiracji kulturą renesansu
BAROK					
WPROWADZENIE do epoki	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia etymologię nazwy barok • określa ramy czasowe epoki • podaje daty początku i końca baroku w Polsce • omawia najważniejsze postanowienia soboru trydenckiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe różnice pomiędzy renesansem a barokiem • omawia najważniejsze postanowienia soboru trydenckiego • wymienia najważniejsze elementy filozofii Blaise'a Pascala 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje specyfikę polskiego baroku • tłumaczy znaczenie sformułowania zakład Pascala • wyjaśnia, jak rozumie metafory Pascala dotyczące człowieka: trzcina myśląca, rozbiitek, więzień 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat życia codziennego w baroku • formułuje swoją opinię na temat myśli barokowej • charakteryzuje tło historyczne epoki 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje wpływ soboru trydenckiego na kształt epoki • podaje przykłady teatralizacji życia w baroku • przedstawia charakterystykę głównych nurtów myśli barokowej, korzystając z różnych źródeł

<p>SZTUKA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje cechy stylu barokowego na podstawie wskazanych dzieł • wymienia nazwiska najważniejszych twórców okresu baroku • podaje najistotniejsze cechy stylu barokowego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia twórczość przedstawicieli sztuki barokowej • charakteryzuje malarstwo barokowe, posługując się przykładami dzieł • na przykładzie wybranej budowli przedstawia cechy architektury barokowej 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia założenia światopoglądowe sztuki baroku • omawia różnice między kulturą dworską a sarmacką 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje analizy rzeźby barokowej według wskazanych kryteriów • opisuje działalność szkolnego teatru jezuitów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje i interpretuje wybrane dzieło sztuki barokowej
<p>W BAROKOWYM TEATRZE ŚWIATA: WILLIAM SZEKSPIR</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy teatru elżbietańskiego • podaje ogólne informacje o Szekspirze i jego epoce 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia najważniejsze cechy dramatu Szekspirowskiego • wykorzystuje wiedzę o specyfice spektaklu teatralnego jako dzieła sztuki • podaje podstawowe informacje o teatrze elżbietańskim 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wpływ Szekspira na rozwój teatru europejskiego • charakteryzuje teatr elżbietański, porównując go z teatrem antycznym 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje konwencje teatralne powstałe w renesansie • omawia zjawisko teatru dell'arte • wskazuje obecność różnych konwencji stylistycznych w znanym dramacie Szekspira (złamanie zasady decorum) 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje wypowiedź na temat ewolucji teatru na przestrzeni wybranych epok
<p>„MAKBET” WILLIAMA SZEKSPIRA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza dramat • wymienia tytuły najważniejszych dzieł Williama Szekspira 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego • charakteryzuje 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje pod względem psychologicznym motywację działań 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przyczyny ponadczasowej aktualności dzieł Szekspira 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje „Makbeta” jako dramat władzy i

	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje problematykę dzieła • charakteryzuje bohaterów i ocenia ich decyzje • streszcza przebieg wydarzeń 	<p>bohaterów, wskazuje motywy postępowania, stosuje słownictwo oceniające i wartościujące, uzasadnia swoje sądy</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje przemiany osobowości Makbeta • odnajduje w dramacie toposy życia-teatru oraz vanitas • wskazuje przyczyny ostatecznej klęski Makbeta 	<p>głównych bohaterów dramatu</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa rolę czarownic w budowaniu napięcia w sztuce • wskazuje elementy świata irracjonalnego i opisuje ich znaczenie • omawia funkcję elementów humorystycznych w „Makbecie” 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady adaptacji dzieł Szekspira • definiuje tragizm w utworze • odwołując się do treści utworu, określa, jaka wizja człowieka i świata wylania się z dramatów Szekspira i odnosi ją do filozofii baroku 	<p>namiętności ludzkich</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia wybraną adaptację Makbeta i konfrontuje ją z tekstem dramatu
SONETY SĘPA-SZARZYŃSKIEGO	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem wiersze poety • omawia przynależność Sępa Szarzyńskiego do dwóch epok: renesansu • z uwagi na lata życia i baroku ze względu na prekursorską twórczość 	<ul style="list-style-type: none"> • odnajduje cechy poezji metafizycznej w utworach Sępa Szarzyńskiego • wskazuje podmiot liryczny oraz adresata lirycznego i określa sytuację liryczną we wskazanych wierszach 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat kreacji podmiotu lirycznego w analizowanych sonetach • dokonuje analizy stylistycznej i interpretacji wierszy Sępa Szarzyńskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje dyskusję na temat aktualności poezji Sępa Szarzyńskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje pogląd poety na temat sensu istnienia na podstawie wskazanych sonetów • konfrontuje sonety Sępa Szarzyńskiego z obrazem Juana de Valdésa Leala „In ictu oculi”
POEZJA DANIELA NABOROWSKIEGO,	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w wierszu „Krótkość żywota” 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje wiersz „Krótkość żywota” 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje i interpretuje wiersze 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje wypowiedź lub pisze 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia motywy barokowe, np. czas,

<p>np. „Krótkość żywota”</p>	<p>cechy literatury metafizycznej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • używa pojęć vanitas 	<p>jako traktat z tezą i potwierdzającą ją argumentacją</p>	<p>„Krótkość żywota”</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie paradoksów kończących wiersz 	<p>pracę na temat obsesji człowieka baroku</p> <ul style="list-style-type: none"> • interpretuje obrazy epoki jako kontekst do poezji metafizycznej 	<p>zegar, vanitas w różnych tekstach kultury</p>
<p>POEZJA JANA ANDRZEJA MORSZTYNA, wybrane wiersze</p>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem dany wiersz • opisuje sytuację liryczną • rozpoznaje wiersz jako przykład poezji dworskiej • rozpoznaje gatunek 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sytuację liryczną w utworze • analizuje wiersze Jana Andrzeja Morsztyna, wskazując środki poetyckie: antytezę, koncept, paradoks, hiperbolę, oksymoron 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia istotę zastosowanych środków poetyckich • definiuje marinizm po omówieniu twórczości Jana Andrzeja Morsztyna 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje wypowiedź lub pisze pracę na temat miłości w poezji marynistycznej • interpretuje obrazy epoki jako kontekst do poezji dworskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • układa wiersz barokowy: sonet, ikon, chiasm
<p>„SKĄPIEC” MOLIERA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się znajomością i rozumieniem „Skąpca” Moliera • rozpoznaje jego tematykę i problematykę • streszcza przebieg wydarzeń ukazanych w dramacie 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy portret psychologiczny tytułowego bohatera • interpretuje „Skąpca” jako komedię charakterów • wskazuje środki artystyczne tworzące portrety bohaterów (np. karykaturę, wyolbrzymienie, środki tworzące komizm) • odnajduje w 	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretuje „Skąpca” jako demaskowanie przed widzem iluzji ludzkich postaw • pogłębia charakterystykę Harpagona, wykorzystując potrzeby konteksty • wyjaśnia, na czym polega uniwersalna wymowa utworu Moliera 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje informacje o Molierze i jego czasach na podstawie podręcznika i samodzielnie znalezionych wiadomości z różnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> • opracowuje i wygłasza przemówienie na temat problematyki utworu (np. mowę oskarżycielską przeciw Harpagonowi) • przygotowując wypowiedź, stosuje retoryczne zasady kompozycyjne

		dramacie różne rodzaje komizmu: komizm sytuacyjny, językowy, postaci.			
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE 1. RETORYKA	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia czym jest retoryka • wyjaśnia terminy: styl retoryczny, oracja 	<ul style="list-style-type: none"> • w czytany tekście oratorskim rozpoznaje argumenty i określa ich charakter • wymienia najważniejsze cechy stylu retorycznego • wskazuje środki retoryczne (apostrofa, pytanie retoryczne, wykrzyknienie, antyteza, anafora, powtórzenie) i określa ich funkcje 	<p>wymienia wybitnych mówców starożytnych</p> <p>charakteryzuje orację i kazanie jako gatunki literackie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia argumenty merytoryczne, logiczne od erystycznych • wskazuje typowe struktury stylu retorycznego • wymienia środki językowe i stylistyczne służące uwzniośleniu wypowiedzi (np. archaizacja, szyk przestawny, paralelizmy składniowe) 	<ul style="list-style-type: none"> • opracowuje i wygłasza przemówienie na wskazany temat, dążąc do stosowania zasad retoryki
2. STYL I STYLIZACJA MAKARONIZMY	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie stylu i stylizacji • rozpoznaje makaronizmy i inne cechy stylu sarmackiego • wyjaśnia termin makaronizm 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wpływy łaciny na język epoki i wiąże je z modą językową • wyjaśnia czym są zapożyczenia językowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy typowe dla języka XVII- wiecznej szlachty, odnajduje je w czytanych utworach 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje źródła i określa rolę zapożyczeń z łaciny i makaronizacji w języku sarmackiej szlachty 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia i ocenia wpływ języka angielskiego na współczesną polszczyznę
PODSUMOWANIE	• wymienia cechy stylu	• klasyfikuje środki	• wypowiada się na	• uczestniczy w	• wykorzystuje bogate

	<p>barokowego: antyteza, paradoks, koncept definiuje terminy: marinizm, vanitas, sarmatyzm</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje na podstawie • wybranych utworów style renesansowy i barokowy 	<p>artystycznego wyrazu oraz określa ich funkcję w dziele literackim</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje na przykładach cechy stylu barokowego • wykorzystuje najistotniejsze konteksty wywodzące się twórczości barokowej rozpoznaje inspiracje barokowe w sztuce 	<p>temat wpływu stylu barokowego na treść utworów</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułuje wnioski na tematy związane z twórczością barokową • określa własne stanowisko w kwestii dziedzictwa baroku podaje przykłady motywów w kulturze współczesnej wywodzących się z baroku 	<p>dyskusji na tematy związane z barokiem i stosuje odpowiednie argumenty</p> <ul style="list-style-type: none"> • w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań • odnajduje w literaturze i sztuce barokowej elementy ponadczasowe prezentuje przykład dzieła zainspirowanego sztuką barokową 	<p>konteksty wywodzące się z twórczości barokowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułuje i rozwiązuje problemy badawcze dotyczące twórczości barokowej • charakteryzuje stosunek do baroku na przestrzeni epok
<p>Wypracowanie/ dłuższa wypowiedź na temat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy dłuższą wypowiedź pisemną i ustną na temat • wie, czym jest estetyka wypowiedzi • dba o estetykę własnych wypowiedzi – pisemnych i ustnych • dostrzega w wypowiedziach własnych i cudzych błędy językowe, poprawia je • określa podstawowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaka jest norma składniowa współczesnej polszczyzny i kiedy następuje jej naruszenie (na przykładzie konkretnych wypowiedzi) • wyjaśnia, jaka jest norma fleksyjna współczesnej polszczyzny i kiedy następuje jej naruszenie (na 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przyczyny błędów językowych pojawiających się w pracach uczniowskich • na ogół buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności • na ogół stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki • na ogół ma świadomość własnej 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje błąd językowy jako naruszenie normy • wyjaśnia, czym jest norma językowa, a czym uzus • buduje wypowiedzi o wysokim stopniu złożoności • stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki • ma świadomość własnej kompetencji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia pojęcie błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, poprawności i stosowności wypowiedzi • rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych • stosuje zróżnicowane formy wypowiedzi • sprawnie redaguje teksty własne i cudze • tworzy wypowiedzi

	<p>typy błędów językowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • odwołuje się do tekstów kulturowych • buduje wypowiedzi o niezbyt wysokim stopniu złożoności • nie zawsze stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki • próbuje zwiększać własną kompetencję językową • nie zawsze poprawnie stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki • w interpretacji tekstu próbuje wykorzystać wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany • próbuje poznać niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki • próbuje odczytać rozmaite sensy dzieła • podejmuje próbę dokonania 	<p>przykładzie konkretnych wypowiedzi)</p> <ul style="list-style-type: none"> • stara się budować wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności • próbuje w wypowiedziach stosować podstawowe zasady logiki i retoryki • zwraca uwagę na własną kompetencję językową • stara się stosować w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki • w interpretacji tekstu stara się wykorzystywać wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany • stara się poznać niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki • stara się odczytać rozmaite sensy dzieła 	<p>kompetencji językowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • na ogół stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki • w interpretacji tekstu na ogół wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany • na ogół poznaje niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki • na ogół odczytuje rozmaite sensy dzieła • na ogół dokonuje interpretacji porównawczej 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki • w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany • poznaje niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki • odczytuje rozmaite sensy dzieła • dokonuje interpretacji porównawczej 	<p>pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi oraz języka</p> <ul style="list-style-type: none"> • odznacza się dojrzałością sądów i samodzielnością myślenia • odznacza się swadą językową
--	--	---	--	---	--

	interpretacji porównawczej <ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem teksty publicystyczne • wykorzystuje w odpowiedzi na pytania wiedzę z zakresu języka 				
--	--	--	--	--	--

Nauczyciel ocenia sprawdziany i kartkówki wg następującej skali:

- 100% celujący
- 97 – 99% + bardzo dobry
- 87 – 96% bardzo dobry
- 84 – 86% + dobry
- 74 – 83% dobry
- 71 – 73% + dostateczny
- 60 – 70% dostateczny
- 57 – 59% +dopuszczający
- 46 - 56% dopuszczający
- 45% i poniżej niedostateczny

Nauczyciel ocenia pracę z tekstem (język polski w użyciu), wypracowanie i wypowiedź monologową wg następującej skali:

- 96 – 100% celujący
- 86 – 95% bardzo dobry
- 73 – 85% dobry
- 51 – 72% dostateczny
- 30 – 50% dopuszczający
- 29% i poniżej niedostateczny